

Kakovost življenja v Evropi: subjektivna blaginja

Povzetek

Uvod

Kako bi lahko v politiki uporabili podatke o subjektivni blaginji, tj. mnenja o tem, kako ljudje gledajo na svoje življenje? Ali so taki podatki pomembni v okviru gospodarskih izzivov, s katerimi se trenutno spopada Evropa? To poročilo temelji na novih ugotovitvah, pomembnih za politiko, iz tretjega vala Evropske raziskave o kakovosti življenja, ki jo je Eurofound izvedel v letih 2011 in 2012. Poročilo kaže, kako lahko podatki o blaginji pomagajo oblikovalcem politike pri opredelitvi skupin in držav, ki jih je gospodarska kriza najbolj prizadela, in tudi tistih, ki ji kljubujejo bolje, kot bi pričakovali. Pomeni nov sklop dokazov za pomoč pri političnih odločitvah.

Poročilo vsebuje primerjavo med državami in skupinami takratnih 27 držav članic EU ter opredelitev dejavnikov blaginje in dejavnikov, ki lahko posameznike varujejo pred nizko ravno blaginje. Preučuje tudi spremembe subjektivne blaginje v EU kot celoti in po posameznih državah članicah med letoma 2007 in 2011. V poročilu so uporabljena poročila o zadovoljstvu z življenjem, a so še nadgrajena, saj se upošteva celoten sklop pojmov subjektivne blaginje, vključno s hedonistično blaginjo (kratkotrajni občutki), blaginjo, ki temelji na dolgotrajnejšem zadovoljstvu, zdravju in sreči (kako uspešni so ljudje v življenju), in zadovoljstvom z različnimi vidiki življenja.

Ozadje politike

Oblikovalci politike si morajo ustvariti sliko, kako kriza dejansko vpliva na življenje ljudi. Prevladuje občutek, da je kriza poglobila neenakosti in bolj vpliva na skupine, ki so v družbi že tako ranljive. Ali podatki o blaginji to potrjujejo?

Številni so trdili, da so novi kazalniki del svežnja, potrebnega za izhod iz trenutne krize in preprečevanje

nastanka nove krize. Sporočilo Evropske komisije iz leta 2009 z naslovom „BDP in več: merjenje napredka v svetu, ki se spreminja“ poziva k celovitejšemu pristopu k merjenju, vključno z merjenjem blaginje, večji osredotočenosti na razdelitev sredstev in rezultatov med družbenimi in ekonomskimi skupinami ter med regijami. Podatki Evropske raziskave o kakovosti življenja so ključni za razpravo na podlagi informacij.

Ključne ugotovitve

Največjo blaginjo imajo socialne in demokratične države Severne Evrope (Danska, Finska, Nizozemska in Švedska), najmanjšo pa Bolgarija, Grčija, Madžarska, Latvija in Romunija. Čeprav je blaginja povezana z BDP na prebivalca, pa imajo številne države višjo raven blaginje, kot bi lahko pričakovali samo glede na BDP.

Skoraj vse države imajo vsaj pri enem merilu nizko raven blaginje. Združeno kraljestvo ima na primer kljub splošni veliki blaginji najnižje ravni vitalnosti in pripadnosti soseski. Estonija in Latvija imata najnižje ravni zadovoljstva z zdravjem.

Med skupinami prebivalcev, ki izstopajo po nizki ravni blaginje, so invalidi ali bolni, brezposelni, ločeni ali razvezani ter osebe srednjih let (35– 49 let).

Ciper, Madžarska in Romunija imajo najvišje ravni neenakosti pri splošni blaginji, nedaleč za njimi pa se uvrščata Nemčija in Združeno kraljestvo. Z analizo je bilo ugotovljeno, katere neenakosti pri blaginji so bile v različnih državah največje. Razlika v blaginji med osebami z najvišjimi in najnižjimi dohodki je bila na primer največja v Bolgariji, med spoloma pa na Cipru, Portugalskem in v Romuniji.

Čeprav se je zadovoljstvo z življenjem med letoma 2007 in 2011 malenkost povečalo, se je sreča

zmanjšala, mnenja o socialni izključenosti pa so pogostejša, kar kaže, da je blaginja med krizo zares ostala nespremenjena. Pomembni so različni regionalni vzorci, pri čemer evropsko povprečje zvišujejo povišanja ravni v novejših državah članicah, kot sta Bolgarija in Romunija.

Kjer se je blaginja zvišala, to je zlasti v baltskih državah, na Irskem, v Južni Evropi in Združenem kraljestvu, jo uživajo osebe v kvartilih z najvišjimi dohodki. Nasprotno pa so največje zmanjšanje blaginje doživele osebe v kvartilu z najnižjimi dohodki.

Najmočnejši napovedovalci blaginje so materialna prikrajšanost, zdravje, uravnoteženost poklicnega in zasebnega življenja, pomanjkanje prostega časa in zadovoljstvo z javnimi storitvami.

Napovedovalci so se razlikovali glede na uporabljeno merilo. Najmočnejši napovedovalec samote je vdovstvo, stresa pa ravnovesje med delom in zasebnim življenjem.

Napovedovalci se razlikujejo tudi med skupinami držav, ki so bile uporabljene pri tej raziskavi. V skupini socialnih in demokratičnih držav je zdravje najpomembnejši dejavnik zadovoljstva z življenjem. V Južni Evropi je drugi najpomembnejši dejavnik zadovoljstvo z javnimi storitvami.

Podrobna analiza je dala nekaj presenetljivih rezultatov.

- Družbeni vidiki prikrajšanosti, na primer nezmožnost povabiti goste domov, so najpomembnejši pri indeksu prikrajšanosti, ustvarjenem z uporabo Evropske raziskave o kakovosti življenja.
- Najpomembnejši negativni vpliv nastanitve na zadovoljstvo z življenjem je bila negotovost osebe, ali bo lahko ostala v svojem bivališču.
- Pogodbe o začasni zaposlitvi za manj kot 12 mesecev so zelo negativno vplivale na zadovoljstvo z življenjem, medtem ko pogodbe za 12 mesecev ali več niso imele večjega negativnega vpliva.
- Osebni stiki s prijatelji močno vplivajo na blaginjo, medtem ko nimajo posredni stiki (po telefonu ali e-pošti) skoraj nobenega pozitivnega vpliva.
- Če so drugi dejavniki pod nadzorom, se lahko ljudje na podeželju pohvalijo z večjo blaginjo kot meščani.

Smernice politike

Na podlagi podatkov je bilo izpostavljeno, da je treba posebno pozornost nameniti številnim skupinam, in sicer invalidom in bolnim, brezposelnim in ljudem srednjih let. Pomenijo tudi opozorilni znak številnim državam z majhno blaginjo ali precejšnjim upadom blaginje; to so Estonija, Grčija in Švedska.

Iz nekaterih držav je mogoče pridobiti pozitivne izkušnje. Že tradicionalno je blaginja velika v skandinavskih državah, vendar pa je treba opozoriti tudi na Poljsko, ki se lahko pohvali z višjo ravno zadovoljstva z življenjem kot številne njene sosede. Zdi se tudi, da se Španija kljub krizi pri povprečni blaginji in majhni neenakosti glede blaginje (vsaj v letu 2011) dobro drži.

Podatki jasno kažejo, katere so prednostne naloge z vidika zvišanja ravni blaginje, in sicer zmanjšanje revščine in prikrajšanosti, odprava brezposelnosti, vključevanje invalidov, ravnovesje med delom in zasebnim življenjem ter ohranjanje kakovosti javnih storitev.

Izpostavljen je bil tudi pomen varovanja socialnih mrež in odnosov. To na primer pomeni preučevanje nepredvidljivih družbenih posledic, povezanih z vse večjo geografsko mobilnostjo delavcev ali vse manjšo socialno kohezijo in zaupanjem, povezanim z vse večjo neenakostjo.

Delovne razmere vplivajo na blaginjo. Če bi zaposlenim s kratkoročnimi pogodbami o zaposlitvi dali pogodbe za nedoločen čas, bi to bolj vplivalo na blaginjo, kot če bi brezposelnim dali zaposlitve s kratkoročnimi pogodbami za določen čas. Reševanje delovne preobremenjenosti bi povečalo blaginjo.

Lokalne vlade v urbanih okoljih bi lahko preučile podeželska okolja, da bi ugotovile, zakaj je blaginja na podeželju večja. Pomembna sta tudi dostop do zelenih površin in skupnost. Politika podeželja bi morala po drugi strani zagotoviti zaposlitvene možnosti, ki bi ljudem omogočale, da živijo na podeželju.

Fizična dejavnost prispeva k blaginji. Posegi za njeno izboljšanje zajemajo večjo vključenost v šolske učne načrte in razširitev dejavnih možnosti potovanja.

Zadolženost je negativno povezana z blaginjo vseh anketirancev, še zlasti tistih z nizkimi dohodki, in opozarja na potrebo po zaščitnih ukrepih.

Dodatne informacije

Poročilo *Tretja evropska raziskava o kakovosti življenja – Kakovost življenja v Evropi: subjektivna blaginja* je na voljo na naslovu <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1359.htm>

Za dodatne informacije se obrnite na vodjo raziskav Daphne Ahrendt na e-naslov: dap@eurofound.europa.eu